

Ds. A. Moerkerken : Verklaring H.C. Zondag 23

Kerkverband : Gereformeerde Gemeenten

Overgenomen uit : ONS TROOSTBOEK

Uitgeverij : Den Hertog - Houten

DE RECHTVAARDIGMAKING DOOR HET GELOOF

Psalm 32:1

Lezen: Romeinen 3

Psalm 103:2 en 6

Psalm 106:26

Psalm 85:1

Geliefden,

De stof van onze overdenking kunt u vinden in Zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus.

Vraag 59: Maar wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft?

Antwoord: Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Vraag 60: Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?

Antwoord: Alleen door een waar geloof in Jezus Christus; alzo dat, al is het dat mij mijn consciëntie aanklaagt dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht die Christus voor mij volbracht heeft, zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.

Vraag 61: Waarom zegt gij dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt?

Antwoord: Niet dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan.

Zondag 23 bepaalt ons bij: *De rechtvaardigmaking door het geloof*. Wij letten met de hulp des Heeren op drie gedachten:

1. Een heerlijke bate;
2. Een heilige vierschaar;
3. Een ledige hand.

1. Een heerlijke bate

We zijn toegekomen aan een van de kernzondagen van de Heidelbergse Catechismus. Er is een nauw verband tussen Zondag 7 en Zondag 23. Op het eerste gezicht schijnt het in deze Zondagen over dezelfde zaken te gaan. We beluisterden immers in Zondag 7 dat het ware geloof onder andere bestaat in een zeker vertrouwen dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving van zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is. Iets dergelijks lezen wij in de Zondag die nu onze aandacht vraagt. In antwoord 60 horen we Gods kind immers zeggen dat God hem zonder enige verdienste zijnerzijds de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent. Toch gaat het over onderscheiden dingen. In Zondag 7 gaat het over het *wezen* van het geloof, dat in het uur van de wedergeboorte wordt ingeplant in het hart van de zondaar, en dat elk kind des Heeren in beginsel deelachtig is. In Zondag 23 gaat het over de *bate* van het geloof.

Van Zondag 8 tot en met Zondag 22 hoorden wij wat een christen nodig is te geloven. Dat is de *inhoud* van het geloof, samengevat in de Twaalf Artikelen en verklaard door de onderwijzers. Zo loopt er een duidelijke lijn door ons Troostboek: het *wezen*, de *inhoud*, de *bate* van het geloof... En straks zal dan worden gevraagd naar de *oorsprong* van het geloof, waar het vandaan komt en door Wie het gewerkt wordt. Maar nu eerst vraag 59. Daar lezen wij: 'Maar wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft?' Hebt u daar ook enig voordeel van, wil onze Catechismus vragen. Hebt u daar enige *bate* van? Wat baat het u dat u dit alles gelooft?

Misschien doet het u wat wonderlijk aan dat hier gevraagd wordt naar de *bate* van het geloof. *Bate* wil immers zeggen nut, voordeel. Maar we moeten niet vergeten dat de Heere Jezus dat woord óók wel heeft gebruikt. Zei Hij niet: 'Wat *baat* het een mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade zijner ziel?' Dat is wel heel aangrijpend: al zou het mogelijk zijn dat iemand de gehele wereld gewint - en dat is nog nooit iemand gelukt! - dan zal hem dat in het laatste gericht voor Gods aangezicht toch niet baten. Hij zal uiteindelijk berooid, arm en met lege handen staan...

Als ik u zou vragen of u de Twaalf Artikelen gelooft, woord voor woord, dan zou u zeggen: ja natuurlijk, daar hebben we eenmaal belijdenis van gedaan. We

geloven de schepping uit niet in zes dagen, wij geloven de voorzienigheid; we gelooven dat de Heere Jezus uit de maagd Maria geboren is, dat Hij gestorven is... enzovoort. Maar als ik u zou vragen wat het u báát dat u dat alles gelooft, dan zou degene die slechts het historisch geloof heeft, moeten zeggen dat het hem weinig of geen baat geeft. Dan baat het mij alleen dit, dat ik de waarheid ken. Maar dat baat mij in de dag van het sterven niet, dat ik dit alles geloof. Die het wondergeloof en het tijdgeloof bezitten, zouden ook moeten zeggen dat het hun, als het er werkelijk op aankomt, niets baat. Het zal ons niet baten wanneer wij dat oprechte, zaligmakende geloof niet bezitten.

Het ware geloof heeft echter een rijke bate. Welke bate dan? 'Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, en een erfgenaam des eeuwigen levens.' In één korte zin wordt hier samengevat wat een ware christen aan zijn geloof heeft en wat het hem baat. Hij is voor God rechtvaardig en een erfgenaam des eeuwigen levens. Ik hoor hier iemand spreken die weer teruggebracht is in het verloren paradijs. Eigenlijk moet ik zeggen: de christen die hier aan het woord is, is nog rijkker dan Adam in de staat der rechtheid! Adam moest het eeuwige leven nog verwerven. Hij moest nog voor onbepaalde tijd gehoorzaam zijn, wilde hij zich een erfgenaam des eeuwigen levens weten, maar hier is Gods kind aan het woord en het welwezen van het geloof, wetende voor God rechtvaardig te zijn en een erfgenaam van het eeuwige leven.

Wat betekent dat: *voor God rechtvaardig*? Wat wil dat zeggen? Laat ik het eenvoudig mogen zeggen: dat betekent dat wij zonder verschrikken voor die heilige, rechtvaardige, majesteitelijke God kunnen verschijnen en bestaan. Dát is voor God rechtvaardig zijn. Dan behoeft er niet de minste verschrikking te zijn voor enige van Gods heilige deugden, voor Zijn toorn niet, voor Zijn rechtvaardigheid niet, voor Zijn heiligheid niet. Rechtvaardig voor God wil zeggen dat er ook een volmaakte overeenstemming is met het recht van God. We denken aan wat we zo vaak horen vragen bij de doop van onze kleine kinderen: 'dat zij ten zeventen dage voor de rechterstoel van Christus, Uw Zoon, zonder verschrikken mogen verschijnen...' Dán is men rechtvaardig voor God. Maar dat is wat: zonder verschrikken voor God kunnen verschijnen! Die heilige, rechtvaardige God, van Wie de oude Elifaz, de vriend van Job, heeft gezegd dat Hij op Zijn heiligen niet zou vertrouwen en dat de hemelen niet zuiver zijn in Zijn ogen! Als wij rechtvaardig zijn voor Hem, heeft die God van ons niets meer te eisen. Hij zal nooit meer op ons toornen en nooit meer op ons schelden. Zie, dát is rechtvaardig zijn voor God!

Van nature zijn we dat niet. Het is er verre van. Van nature zijn we verdoemelijk voor God. O, we weten dat wel met ons verstand. Reeds van het uur van onze ontvangenis af zijn we het voorwerp van Gods toorn. We komen ter wereld beladen met de erfschuld van de ongerechtigheid van Adam; we zijn besmet met de erfsmet die we van onze ouders hebben geërfd. En dan begint het leven hier op aarde; met elke polsslag zinkt een mens dieper in de grondeloze modder van de ongerechtigheid. Met elke ademtocht maakt hij de schuld dagelijks nog meerder. O, hij is niet rechtvaardig, maar verdoemelijk voor God. Geen vroomheid, geen werken zullen ons baten voor de ogen van de almachtige God.

Wat een bate is het dan toch van dat allerheiligste geloof om rechtvaardig voor God te zijn! De hemelhoge schuld is dan weggedaan, we worden dan van de smet gereinigd, en we mogen zo voor de Heere staan zoals we eenmaal uit Zijn handen zijn voortgekomen. Zijn verloren beeld hebben we weer teruggekregen: de kennis van Hem hebben we weer ontvangen, de blanke, zuivere gerechtigheid, die ons eenmaal eigen was, is weer ons deel. De heiligheid, waarmee we eenmaal voor Zijn aangezicht bekleed stonden, is ons weer om de schouders gehangen als een heerlijk bruiloftskleed. Rechtvaardig voor God! Als we dat zijn, dan mogen we voor de Heere staan, nog heerlijker dan de heilige engelen. van wie we lezen dat ze hun aangezicht met hun vleugelen moeten bedekken. omdat ze de Heere niet kunnen aanzien. Van de schare van de verlost en lees ik echter dat ze God zullen zien. Zij mogen zo met de Heere verkeren in een vlak. storeloos veld van eeuwige vrede.

Rechtvaardig voor God en een erfgenaam van het eeuwige leven. Wat is dat: het eeuwige leven? Gemeente, daar heeft de Heere Jezus antwoord op gegeven in Johannes 17. 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.' Dat eeuwige leven was ons in het verbond der werken beloofd. 'Doe dat, en gij zult leven'. Maar wij hebben de dood verkoren boven het leven. We hebben het eeuwige leven nooit meer kunnen verwerven door onze werken, maar het is verdiend en verworven door een Ander. Nu mogen Gods kinderen erfgenamen van God zijn, mede-erfgenamen van Christus, en ze hebben een geheiligd recht op dat eeuwig zalig leven voor het aangezicht Gods in volmaaktheid. Is dat geen bate?

Jongens en meisjes, hebben jullie het gevolgd? Of zijn de klanken voor jullie zo bekend dat het als water langs de muur loopt? Als een mens deze dingen voor de eerste keer hoort, is het zo heel anders dan als we zijn opgegroeid in de gemeente, onder het Woord des Heeren. Dan kunnen al die woorden zo

ver uw hoofd heengaan. Dan raakt het niet en smaakt het niet. Het bekoort
niet helemaal niet. O, jonge mensen, denk er eens over na hoe groot het is om
rechtvaardig voor God te zijn. Dan behoef je nooit meer bang te zijn voor de
Heere. Dan mag je weten dat de Heere niet meer op je zal toornen en schelden,
niet in der eeuwigheid niet meer. Dan mag je hier het eeuwige leven beërven,
niet in beginsel en straks volmaakt. Dan mag je een erfenis tegemoet gaan die
overwelkelijk, onverderfelijk en onbevlekkelijk is. Jonge mensen, zou je voor
dit geluk de wereld kiezen?

Al wat gij ziet op aard',
Al wat gij hoort op aard',
Is uw kost'lijk leven, lieven, loven,
Al wat gij wenst op aard',
Is uw kost'lijk hart niet waard!

Zo zong de oude Van Lodenstein. Is deze erfenis geen onnaspeurlijke rijkdom?
Moet je onder deze rijkdom straks verloren gaan? Zullen we wegsterven, voor
een paar jaartjes met onze handen klauwend in de ongerechtigheid van de
wereld? Zo'n rijkdom aangeboden gekregen te hebben in de prediking van het
Woord; onder zulk een evangeliieverkondiging gezeten te hebben, en dan toch
te zeggen dat je de zondendienst liever hebt dan dit geluk...

U mocht de Heere ons er eens zo heilig jaloers op maken en ons er zo heilig
verliefd op doen worden, dat we de Heere zouden aanlopen als een waterstroom
en deze bate van het geloof te mogen ontvangen om rechtvaardig voor God te
mogen zijn en een erfgenaam van het eeuwige leven.

Hoe zal dat kunnen? Daar zal toch wel wat voor moeten gebeuren, wil Gods
kind dat mogen weten in zijn leven dat hij rechtvaardig voor God is? We bezien
niet in de tweede gedachte.

2. Een heilige vierschaar

'Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?' Zo luidt vraag 60. Het antwoord begint
niet de woorden: 'Alleen door een waar geloof in Jezus Christus.' Het gaat in
Zondag 23 over de rechtvaardigmaking. Wat is de rechtvaardigmaking? De
rechtvaardigmaking is een rechterlijke uitspraak. Laten we dat vasthouden. Dat
is niet een verandering van de mens, niet een vernieuwing van de mens of een
verbetering in de mens. Het is niet zo dat u rechtvaardiger wordt dan u voorheen

was. Nee, de rechtvaardiging is een uitspraak, een vonnis, zoals de rechter een uitspraak doet, een vrijverklaring, een vrijspraak, een onschuldig-verklaring. Ds. Hellenbroek zegt het zo kort: de rechtvaardigmaking is een vrijspreken van schuld en straf (twee dingen!). Een vrijspreken van *schuld*; die schuld maken we elke polsslag groter. Een vrijspreken van de *straf*, de tijdelijke dood, de geestelijke dood en de eeuwige dood. Vasthouden in uw gedachten, hoor! Het is een vrijspreken van schuld en straf en een recht geven op het eeuwige leven. Eigenlijk is dat kort samengevat antwoord 59.

Maakt elk kind van God dat mee? Hoe gaat dat dan? Gebeurt dat plotseling, onvoorbereid? Hoort de zondaar dan een hoorbare stem? Is de rechtvaardigmaking hetzelfde als het leren kennen van de Heere Jezus? Allemaal vragen die om een antwoord roepen. Laten we bij het begin beginnen. Wanneer sprak de Heere voor het eerst Zijn volk vrij? Weet u wanneer dat was? Niet toen ze daar de bewustheid van kregen. Ook niet toen ze voor het eerst dierbaarheid in de Heere Jezus zagen. Nee, die rechtvaardigmaking van de zondaar staat op twee pilaren. Die wordt geschraagd door twee zuilen, evenals de oude tempelpoort van Salomo geschraagd werd door de pilaren Jachin en Boaz. Weet u wanneer de eerste zuil onder de rechtvaardigmaking is gezet? Dat is gebeurd in de stilte van de eeuwigheid. Onze oude godgeleerden spraken wel van de rechtvaardigmaking van eeuwigheid. Er is dus nooit verdoemenis geweest voor degenen die in Christus Jezus zijn. Het is niet zo dat de Heere Zijn volk heeft lief gekregen toen Christus voor hen stierf! Het is ook niet zo dat Hij Zijn volk lief krijgt wanneer Hij hen wederbaart, maar Hij heeft Zijn volk liefgehad met een eeuwige liefde. Daar komt alles uit voort. En in dat eeuwig, Goddelijk welbehagen heeft het de Heere behaagd, in de raad des vredes, Zijn volk vrij te spreken in Christus, hun Borg, hun Middelaar en hun Hoofd. Toen, in die stille eeuwigheid, toen er nog geen hemel was en er nog geen engelen waren, heeft God de Vader gevraagd wie borg wilde worden met zijn hart om tot Hem te genaken. Toen is Hij gekomen en heeft het gezegd: 'Zie, Ik kom; (...) Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.' Daarom kon van Abraham geschreven worden in Genesis 15: 'En hij geloofde in de HEERE, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid.' De Heere Jezus was nog niet gestorven, maar het Lam was geslacht voor de grondlegging der wereld. Vanwege dat geslachte Lam kon ook de Kerk van het oude verbond zalig worden. Johannes op Patmos ziet in de hemel het Lam, staande als geslacht. Hij ziet er tegelijkertijd bij wanneer dat Lam geslacht is. Voor de grondlegging der wereld.

Het Lam Gods is niet pas op Golgotha geslacht, het Lam is al geslacht vóór de grondlegging der wereld. Toen heeft God Zichzelf een Lam ten brandoffer voorzien. Toen heeft Hij in het 'slachten' van Zijn lieve Kind, in de raad des vredes, het heilige pardon, de vrijspraak uitgesproken over al degenen die in het noed van Zijn Kind zouden begrepen zijn. Daar hebt u de eerste zuil.

Denk erom, de rechtvaardigmaking staat vast op onwankelbare grondpilaren! De tweede zuil (het is beeldspraak, dat begrijpt u wel) heeft de Heere eronder gezet in de tijd. In de stille hof van Jozef van Arimathea, toen die vernederde Middelaar, die dierbare Heere Jezus, Zijn heilige ogen opsloeg toen het begon te lichten op de paasmorgen. Toen Hij daar in dat koude, nare graf, als het ware wakker gekust werd door Zijn Vader. Toen God de Vader aan deze Borg de kwitantie gegeven heeft van de betaalde schuld van Zijn Kerk. In de opstanding van Christus is de Kerk gerechtvaardigd voor God. Toen is de tweede pilaar weder de rechtvaardigmaking gezet.

Onze oude theologen noemden dit: de rechtvaardigmaking *vóór het geloof*. Die eeuwige, onveranderlijke vastheid van Gods raad is zo'n troost voor de Kerk. Als ze daar wel eens een indruk van krijgen, dat eer iets van hen begon te leven, ze al genade gevonden hadden in de ogen Gods, o, dat is zo onbevattelijk! Daar smelt een mens onder weg als dat eens waar mag worden in het leven. God wist alles wat ze zouden doen, wie ze zouden zijn, en toch... wat kan die paasmorgen verbaar zijn voor de Kerk. Overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking. Om die opgestane Levensvorst te mogen ontmoeten, Die spreekt: 'Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft. geef Ik hem u.'

Kunnen we nu 'amen' zeggen? Is dit het? Nee, dan zouden we u maar een halve waarheid verkondigen. Er zijn mensen geweest die van deze dingen - die naar zijn diepe overtuiging wáár zijn op grond van Gods Woord - een vreselijk misbruik hebben gemaakt. Zij leerden dat als een uitverkorene in zijn leven gerechtvaardigd wordt voor God, dat eigenlijk niet meer betekent dan dat hij *na het bewustzijn* komt dat hij al van eeuwigheid gerechtvaardigd was. Dus, dan zou de rechtvaardigmaking een zich bewust worden zijn dat alles al goed was van voor de grondlegging der wereld. Maar zo is het niet! Alles wat ik u gezegd heb over de rechtvaardigmaking vóór het geloof is waar, maar het is voorwerpelijk. Dat woord kent u toch wel? Het voorwerpelijke ziet op het werk dat God voor Zijn volk heeft gedaan, buiten hen. Er is echter ook een onderwerpelijke die aan de waarheid. Als een uitverkoren mens hier op aarde geboren wordt,

is hij van eeuwigheid gewassen in het bloed van het Lam, van eeuwigheid door de Vader bemind en door de Zoon aanvaard. Dat alles is waar. Maar moet er nu met zo'n mens nóg wat gebeuren? Wat dacht u! Is zo'n mens rechtvaardig voor God? Nee, hij is verdoemelijk voor God en allerhande ellendigheid, ja, der verdoemenis zelf onderworpen. Aan Gods zijde is hij een uitverkoren var. o zeker, maar in zichzelf aangemerkt is hij een rampzalig mens voor God. Er is een rechtvaardigmaking voor het geloof. We houden dat vast. Maar wil het wel zijn, dan moeten we hier aan deze zijde van het graf persoonlijk de rechtvaardigmaking *door het geloof* leren kennen, zoals deze in antwoord 60 zo helder is omschreven.

Wanneer gebeurt dat dan, de rechtvaardigmaking door het geloof? We moeten ook hier weer onderscheid maken tussen twee dingen. Wat was de rechtvaardigmaking ook weer? Een vrijspreken van schuld en straf en een recht geven ten eeuwigen leven. Moet ik het nog anders zeggen? De rechtvaardigmaking is een toerekenen van de gerechtigheid van Christus aan de zondaar. Dat woord *toerekenen* is eigenlijk het centrale, het belangrijkste woord in dit antwoord 60. Houdt u dat woord in uw gedachten eens vast. Wannéér rekent de Heere de gerechtigheid van Christus nu aan een mensenkind toe? Dat gebeurt in het uur van de wedergeboorte. Dan rekent de Vader de volmaakte gerechtigheid van de Middelaar toe aan een mens, dus niet pas als de zondaar een geloofsoog op Christus krijgt, niet pas als hij de vrijspraak van de Vader in zijn ziel mag horen en omhelzen. Nee, niet dan pas, maar daar waar de Heere de zondaar afsnijdt van Adam en inplant in Christus, waar de *staatsverwisseling* plaatsvindt. die een kind des toorns tot een kind Gods maakt. Daar vindt de toerekening plaats. Het is niet zo dat de Heere aan een kleine in de genade weinig toerekent en aan een geoefend kind van God veel toerekent. Nee, zo is het niet. In de wedergeboorte rekent de Heere de gehele zaak volkomen toe aan de zondaar. Welke zaak dan? Mag ik het eens zeggen met de woorden van dit antwoord: God rekent *de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus* toe. Daarom hangt onze zaligheid ook niet af van de trap of mate van het geloof. Als we dat gaan stellen, gaan we de zekerheid van het heil leggen in de bevinding van Gods kinderen. Maar de zaligheid hangt maar van één ding af: of er ooit een staatsverwisseling plaatsgevonden heeft. We moeten van Adam zijn afgesneden en ingelijfd in Christus. Dáár vindt de toerekening plaats, in de wedergeboorte.

Het wonderlijke is dat op het ogenblik dat de uitverkoren zondaar in Christus

wordt ingeënt, en die eerste sappen van de Wijnstok gaan druppelen in de rank, deze zich leert kennen als de meest ongelukkigste van alle mensen. Niet als een kind van God, niet als een verlorene zondaar, nee, zo iemand gaat zichzelf kennen als een verloren zondaar buiten God. Hoe kan dat? Wedergeboren en toch zo onuitsprekelijk ongelukkig... Van dood levend gemaakt, en dan je doodsstaat pas leren kennen? Ja, toch is dat de weg. Zo leert de Schrift het. Daar, waar de eerste druppels van Christus, de Wijnstok, gaan druppelen in de rank, daar gaat zo'n mens zuchten en schreeuwen over zijn zonde. Hij gaat zich verfoeien in stof en as; hij gaat zichzelf aanklagen voor de hoge God, omdat hij gezondigd heeft tegen al Gods deugden. Niet in een algemene overtuiging, maar in de verzachtende verbreking van het hart. Dat is de droefheid naar God, die een overblijvende bekeering tot zaligheid werkt.

Arminius leerde dat het hongeren en het dorsten naar Christus, de droefheid over de zonde, aan de wedergeboorte voorafgaan. Pas op. Als u dat ook vindt, dan bent u in slecht gezelschap. De Dordtse Leerregels stellen dat de droefheid naar God, het wenen over de zonde, vruchten van de wedergeboorte zijn. Leest u het maar in hoofdstuk 3 en 4, over de verwerping der dwalingen. Zo'n ziel gaat zoeken: Hoe kom ik ooit tot God bekeerd, hoe kom ik ooit met God verzoend? Alles is hem toegerekend... en hij kan er niets van bezien. Hij is de grootste van alle schepselen... en gevoelt zich de grootste van alle zondaren. Zo iemand gaat zoeken; hij gaat werken bij dagen en bij nachten. Hij gaat in de Bijbel lezen; het snoeimes moet alle zonden afkappen in zijn leven. Hij tracht zalig voor de Heere te leven en moet meer en meer ervaren dat het, in plaats van beter, erger wordt. 'God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar, óf door onszelf, óf door een ander, volkomenlijk bealen.' Ik stip de dingen maar aan, dat begrijpt u. Totdat de Heere naar Zijn behagen die zondaar aan het einde brengt van al zijn werken en het een keer hopeloos en onmogelijk wordt om ooit nog zalig te worden. Totdat de Heere een keer de zondaar daar brengt dat hij inziet dat hij de dood verdiend heeft, dat er uit hem geen vrucht meer is in der eeuwigheid en dat hij door de werken der zonde nimmermeer met God verzoend zal kunnen worden. Zo iemand gaat het recht van God heilig billijken en toevallen. Hij onderschrijft het met zijn bloed dat de Heere geen onrecht doet als Hij hem voor eeuwig wegdoet. Maar daar, daar ontsluit de Heere voor zijn ziel de Parel van grote waarde. Dan wordt er een weg van zalig worden ontsloten buiten hemzelf in een Ander. O, wat krijgt de dierbare Middelaar Gods en der mensen daar een onuitsprekelijke waardij.

Wat zien ze in die Jezus een schoonheid. De hel verdiend, de dood waardig, nooit meer zalig te kunnen worden, God gebillijkt in Zijn doen, de dood verdiend en dan Christus geopenbaard aan het hart, de Zon der gerechtigheid. Dan roepen ze uit: 'Onze Heere Jezus Christus, waarachtig God en waarachtig Mens, Die van de Vader gegeven is tot wijsheid van God, rechtvaardigmaking, heiligmaking en een volkomen verlossing.'

Dus dit is de rechtvaardigmaking? Nee, gemeente, dat is de rechtvaardigmaking niet. Daar waar de zondaar een gezicht krijgt op de Heere Jezus, de Middelaar Gods en der mensen, daar mag het een ogenblik voor hem schijnen dat hij met God verzoend en de gehele zaligheid deelachtig is, maar wat was de rechtvaardigmaking ook weer? Een *vrijspreken* van schuld en straf en een recht ontvangen ten eeuwigen leven. Zult u goed onthouden, voor uw eigen bestwil en voor het profijt van uw ziel, dat er een groot verschil is tussen de openbaring van de Middelaar (die ik zojuist geprobeerd heb te beschrijven) en de rechtvaardigmaking van de zondaar voor God? Zult u dat beseffen? Zo'n kind van God, dat een oog op Jezus kreeg, is gelukkig, onuitsprekelijk gelukkig. Dat is waar. Maar weet u wat hij tot zijn ontzetting gewaarwordt als het weer wegebt? Dat met alles wat hij in Jezus gezien heeft, met al die zoetheid, schoonheid en beminnelijkheid die hij in Hem zag, de schuld nog altijd openstaat, en dat aan het heilig recht van God nog niet voldaan is.

Als je aan zo'n zondaar vraagt of hij vrijgesproken is, of hij de Rechter ontmoet heeft, dan brengt u hem in zo grote verlegenheid. Hij heeft wel met de Advocaat gesproken, hij heeft Hem bewonderd en moed gekregen uit Zijn woorden. Hij heeft geloofd dat Christus al zijn zaken zou uitrichten, maar hij heeft de stem van de Rechter nooit gehoord. Misschien bent u in uw leven ooit wel eens in een gerechtsgebouw geweest. Misschien hebt u wel eens op de dorpel van een openstaande deur van een rechtszaal gestaan, misschien hebt u daar wel eens een blik naar binnen geworpen. Maar daarmee weet u toch nog niet wat het is om voor de rechter te worden gedaagd? In de rechtszaal beklaagde te zijn? Meer nog: de woorden van de rechter gehoord te hebben? Ja, *vrijgesproken* te zijn geworden?

O gemeente, het is een pijnlijke, smartelijke weg om daarachter te komen. Weet u wanneer Zondag 23 beleefd wordt? De oude godgeleerden zeiden: Dan gaat de Heere Zijn vierschaar (een oud woord voor rechtbank) spannen in de consciëntie. De Heere heeft die vierschaar eenmaal gespannen in de hemel, in de eeuwigheid. Maar dan gaat de Heere deze rechtbank spannen in de mens.

En wanneer de mens de vrijspraak des Vaders mag ontvangen, wordt hij als een goddeloze gedagvaard in de vierschaar van zijn geweten voor het aangezicht van God. Dan ontvalt hem alles. Daar houdt de mens geen belofte meer over; daar raakt de mens zijn Jezus kwijt. Daar raakt de zondaar zijn keus, zijn bekering en zijn zaligheid kwijt, want de *goddeloze* wordt gerechtvaardigd. Verstaat u? Niet de bekeerde mens, de christen, nee, de goddeloze. Daar krijgt de ziel met God te doen als een heilig Rechter. Daar komt de wet, van wie ze een ogenblik hebben gehoopt en gedacht dat deze voor altijd zwijgen zou, met al haar eisen en al haar vloeken terug in het hart. Daar komt de satan met zijn schrikkelijk vurige pijlen en wijst hen op hun vuile klederen. Daar verstommen zij, waar ook hun eigen consciëntie hen aanklaagt, omdat ze tegen al de geboden Gods waar gezondigd hebben en geen van die gehouden. Gemeente, daar moet de zondaar *het leven verliezen*.

Gods kinderen spraken vroeger wel eens van drieërlei afsnijding. Ze spraken van een afsnijding van de *zonde* in de wedergeboorte, een afsnijding van de *werken* voor de openbaring van de Middelaar, maar ze spraken ook van een afsnijding van het *leven*, die plaatsvindt waar de Heere de vierschaar spant en Zijn volk dagvaardt voor Zijn aangezicht. Daar wordt Gods recht niet alleen gebillijkt, maar daar omhelst Gods kind het recht; al zou de Heere met zijn doem gediend zijn, het is eeuwig goed. Daar verliest de zondaar uit alles de grond. Ook uit vroegere bevindingen, zijn zoete omgaan met de Heere Jezus, daar gaat zo'n kind naar de hel, bevindelijk, voor de waarneming van zijn eigen hart en leven. Daar wordt het eeuwig goed wat God doet. Maar daar gebeurt ook het wonder dat de Advocaat tussenbeide treedt. Daar treedt Hij tussenbeide Die met Zijn gekomen gerechtigheid het rantsoen verworven heeft. Daar stelt Hij Zich tussen de vertoornde Rechter en de sidderende zondaar. Daar heft Hij Zijn doorboorde handen op naar het aangezicht Gods. Daar houdt Hij Zijn pleitrede voor Zijn zoon Benjamin. Hij, die meerdere van Juda, Hij is Middelaar van tussenspraak en Middelaar van verzoening. Daar spreekt de Vader, ziende de gerechtigheid van de Zoon: 'Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale. Ik heb verzoening gevonden.' En naar het antwoord van Hellenbroek in zijn vragenboekje wordt deze vrijspraak van de Vader door de Heilige Geest in het hart van de zondaar bekendgemaakt door Gods Woord en door Gods Geest. Daar wordt Gods kind, de goddeloze, vrijgesproken van schuld en straf, en ontvangt hij een recht ten eeuwigen leven.

Zingen we van die weldaad uit Psalm 106 vers 26:

Geloofd zij Isrels grote God.
Zijn gunst schenk' ons dit heilgenot;
Zo zullen wij Zijn goedheid danken.
Dat al wat leeft, Hem eeuwig eer';
Al 't volk zegg' Amen op mijn klanken;
Juich, aarde, loof den Opperheer!

3. Een ledige hand

'Waarom zegt gij dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt?' Daar hebt ge vraag 61. Het antwoord wijst erop hoe het geloof in de rechtvaardigmaking des zondaars te pas komt. Heeft het geloof waardigheid, heeft het geloof waarde? Het heeft een onuitsprekelijke waarde! Zonder geloof is het immers onmogelijk Gode te behagen. Het geloof is een kostelijke gave van God. Het is de schoonste gave van alle genadegaven. Comrie noemt het geloof ergens de officier van alle genade. Maar in de rechtvaardigmaking heeft het geloof geen waarde.

Het is niet zo dat Gods kind eerst moet geloven en dat hij dan gelovende tot God moet gaan en vervolgens de gerechtigheid van Christus omhelst. Zo leerden het de remonstranten. Bij Arminius maakt de *daad* van het geloof de mens zalig. Maar zo is het niet en zo gaat het niet! Het gaat zó dat de Heere eenzijdig, onmiddellijk en soeverein de gerechtigheid van Christus toerekent en dat Hij de gerechtigheid van Zijn Zoon legt in de ledige hand van de zondaar. Met een hand kun je werpen, slaan en heel veel dingen méér doen, maar de hand van het geloof is in de rechtvaardigmaking puur lijdelijk. Die hand ontvangt alleen. Ze grijpt niet, ze werkt niet, het is een instrument. Daarom valt alle waardigheid, zelfs van het geloof, weg. Wij worden dan ook niet zalig door de *daad* van het geloof, maar door de *genade* van het geloof. Mag ik het nog anders zeggen? Wij worden niet rechtvaardig *door te geloven*, maar wij worden rechtvaardig *door het geloof*.

We hebben gehoord dat de grond uit de bekering, uit de keuze, uit de tranen, uit de omgang met de Heere Jezus, ja, uit alle ontvangen genade wegvalt, en nu valt de grond ook nog weg uit het geloof. Nu valt zelfs het geloof nog weg in de rechtvaardigmaking voor God. Er blijft maar één ding over: *Jezus Zelf*. Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid. Die kan nu niet anders dan door het geloof worden aangenomen, zo lezen we in het antwoord. Hier is het geloof dus puur lijdelijk, ontvangend. Gods kinderen worden door het geloof gerechtvaardigd. Niet om het geloof, maar door het geloof, als een ledig instrument van God geschonken.

Zondag 23 is een gewichtige Zondag, geliefden. Onbekeerde vriend, ook voor u. Misschien vindt u het een moeilijke Zondag. Toch hoop ik het u zo eenvoudig voorgesteld te hebben dat zelfs een kind er nog iets van verstaan heeft. Jongens en meisjes, het gaat ten diepste om deze vraag: ben je rechtvaardig voor God? Mag je dat weten dat de Heere niets meer van je te eisen heeft, en dat je zonder verschrikken voor God kunt verschijnen? Misschien geef je als antwoord: ik ben onbekeerd, ik ben een arm mens. Al de schatten waarover in deze Zondag gesproken wordt, daar sta ik buiten. Waar brengt u dat? Belijdt u dat zo met uw lippen, en kunt u vanavond uw hoofd weer rustig neerleggen? Belet het u niet om rustig en kalm voort te leven in de komende week? Of baart het u zorgen, baart het u onrust dat u naar de rechterstoel van Christus reist, en dat u nog vreemdeling bent van alle genade? O, sterven is niet erg voor een kind van God, maar sterven is zo vreselijk voor een onbekeerd mens.

Stel het toch niet uit tot de dag van uw dood. Mocht het op uw ziel gebonden worden dat u voor die God nog niet kunt bestaan. Zelfs de engelen bedekken hun aangezichten met hun vleugelen voor die God. Kon ik u, in het bijzonder ook jullie, jonge mensen, jaloers maken op het geluk van het volk van God en op de dienst van die God. Hij is zo'n rijk God, zo'n beminnelijk, zo'n dienenswaardig, zo'n alvervullend God.

Arme jonge mensen. Wanneer ik denk aan de jeugd van de gemeente en bespeur hoe stil het onder onze kinderen is, dan maakt dat wel eens bedroefd. We hoorden laatst van een predikant, dat hij een meisje van dertien jaar oud begraven had. Het meisje was overleden aan botkanker. Een paar dagen voor haar dood had hij gevraagd: 'Kind, wat zou je nu willen: gezond worden en leven, óf sterven?' Toen had dat meisje gezegd: 'Dominee, ik wil sterven om nooit meer te zondigen en om bij de Heere te zijn.' Een kind van dertien jaar! Het is een koningsbegrafenis geweest. Horen jullie het, jongens en meisjes? Het kán nog. De Heere haalt Zijn verkorenen er nog uit. Zijn er onder ons nog kinderen die wel eens naar God schreeuwen in de eenzaamheid, die niet sterven kunnen, maar die ook niet leven kunnen? Die moeten zeggen dat Gods volk zo gelukkig is, en zij ongelukkig? Elke dag, elke polsslag maken ze ze schuld meerder. Jongens en meisjes, ik kan jullie de dienst van God zo van zarte aanprijzen. Je zult er nooit berouw van hebben en geen spijt. Hoe jonger de Heere mag zoeken, hoe beter het is. De Heere zegt: 'Die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden.' Geloof het: 'Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt hen welgevallen van de HEERE.'

Volk des Heeren, kon u meekomen? Toen we u gezegd hebben hoe God Zijn volk leidt, kon u toen mee? Misschien zult u zeggen: ik mag niet ontkennen wat er gebeurd is. Ik mag ook niet ontkennen dat ik ooit iets van de beminnelijkheid van de Middelaar gezien heb. Maar om nu te mogen geloven dat de Heere mij vrijgesproken heeft, o nee, daar sta ik voor. Het anker van mijn ziel is nog niet door het Voorhangsel in het binnenste heiligdom gegaan.

Wel, kinderen des Heeren, in antwoord 60 lezen we: 'in zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.' Daar wijst de onderwijzer erop dat er standen zijn in het leven der genade. De toerekening is in het leven van al Gods kinderen volmaakt en vindt in de wedergeboorte plaats. Maar wilt u er de zoete bate van hebben en wilt u die vrede met God hebben waar Paulus van spreekt in Romeinen 5, die staat van vrede met de Heere? Niet eens een ogenblik dat zoete gevoel van vrede, nee, die *staat* van vrede met God, ach sta dan naar meerdere genade. Smeek de Heere of Hij afbreekt wat niet van Hem is, of Hij uitrukt wat Hij Zelf geplant heeft, en of Hij u trekt tot de toepassing van de gerechtigheid en van het bloed des Lams aan uw harten, Gode tot eer. Amen.